REFVTATIO TORTVRAE TORTI

Seu

Contra Sacellanum Regis Angliæ, quod causam sui Regis negligenter egerit.

Authore

R. P. MARTINO BECANO, Societatis IESV Theologo.

Cum licentia superiorum.

MOGVNTIÆ,

Typis IOANNIS ALBINI.

ANNO M. DC. X.

R^mo AC ILLV.
TRISSIMO PRINCI-
I, AC DOMINO D. IOANNI SVI-
ardo S. Sedis Moguntinæ Archiepi-
copo, S. Romani Imperij per Germani-
am Archicancellario, & Principi Ele-
ctori, Principi ac Domino suo
clementissimo.

MARTINVS BECANVS

Prodierunt nuper, R^mo & Illustr^me Princeps, duo libri ex Anglia: quorum lter Serenißimi Regis Iacobi; al-er Sacellani ipsius titulum præ se rebat. Vtrumq;, qua potui bre-itate ac modestia, vtpote Roma-æ Ecclesiæ palam repugnantem, eritatis studio refutaui. Et qui-em prioris refutationem, Inuictis-mo Imperatori Rodolpho, Sere-

nißimis Regibus & Illuſtrißimis Chriſtiani orbis Principibus (inter quos Tu emines) inſcripſi ac dedicaui: poſterioris verò, Amplißimo Tuo Nomini, ſpeciatim nuncupãdam cenſui. Cauſa duplex eſt. Vna, quod cùm catholicæ fidei ac religionis propugnãdæ gratiâ, hic labor à me ſuſceptus ſit; nullius patrocinio potius, quàm Tuo, qui eiuſdem fidei in Germania magnus propagator ac protector es, in lucem exire debeat. Altera, quod tua in noſtrum Archiepiſcopale Collegium Moguntinum merita & beneficia iure id exigant. Accipies, opinor in bonam partem; & quod obſequij ac obſeruantiæ teſtificãdæ cauſa ſincerè à me factum eſt, ſerena mente interpretaberis. Deus opt. Max.

RE-

REFVTATIO TORTVRÆ TORTI,

Seu

In Sacellanum Regis Angliæ.

NVper ſcripſiſti librum pro tuo Rege, contra Matthæũ Tortum, cum hoc titulo; TORTVRA TORTI. Nomen uum non prodis; ſed inſinuas te eſſe Sacellanum, Eleemoſynarium, Tortorem. go quod honorificentius eſt, Sacellaım te appellabo. Diſputas autem in eo ꝛro de his tribus potiſſimum capitibus. ꝛIMO, de Iuramento fidelitatis, quod x tuus exigit à ſuis ſubditis. SECVN-, de primatu Regis in rebus Eccleſiais. TERTIO, de poteſtate Papæ. erba ſpectem, ſatis cultus ac elegans Si laborem ac diligentiam, non cultium. At multa alia ſunt, quæ non

hendis Matthæum Tortum; quod totus in conuitiis sit. Sic enim de eo scribis; *Per librum totum ita petulans, ita immodestè immodestus, ita totus in conuitiis, facile vt quiuis, Matthæum Tortum esse, possit intelligere*, At tu, mi homo, longè superas Matthæum Tortum in hoc genere. Nemini parcis. Omnes, vbi minima occasio est, conuitio aliquo lacessis. Clementem 8. vocas *perfidum*; Cardinalem Bellarminum, *votifragum*; Nicolaum Sanderum, *mortalium mendacissimum*; Edmundum Campianum, & alios, qui pro Catholica fide martyrium passi sunt, *proditores*; Iesuitas, *atrocissimorum facinorum authores*; Catholicos, *de Malchi prosapia, qui præcisâ aure dextrâ, omnia sinistrâ audiant, & interpretentur*. Omitto, quæ in Matthæū Tortum petulanter despumasti.

2. Hæc & similia conuitia, quæ tibi domestica sunt, vt video, non decent bonum virum. Multo minus Sacellanum aut Eleemosynarium Regis, qualem te esse vis. Tortorem fortè non admodum dedeceant. Nec est, quod te excuses exemplo Matthæi Torti, quasi is prior lacessierit te conuitio. Primùm, non ita est.

Deinde, fecisses sanè; An tu Christiani hominis esse putas, in malo talionẽ reddere? Aliter Apostolus nos docuit, Rom. 12.17. *Nulli malum pro malo reddentes.* Et denique, si reddere volebas, cur aliis non pepercisti? Non satis tibi erat vnus Tortus, quem torqueres, nisi etiam in alios eadem libidine desæuires? Post hac talibus abstine. Et audi illud Prouerb. 21. 23. *Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis animã suam.* Et Matth. 12.35. *Ex abundantia cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: & malus homo de malo thesauro profert mala.* Vide quis tuus thesaurus sit, vnde proferuntur tot conuitia. Et caue, *quia maledici regnum DEI non possidebunt.* 1. Cor. 6.

CAP. II.

De Paradoxis Sacellani.

1. AD conuitia accedunt Paradoxa, quæ multa sunt in tuo libro. Ex ijs hæc potissimum.

1. Puritanos in Anglia sincerè iurare in primatum Regis.

2. Primatum, omni Iure, deberi Regi.

3. Ne-

Neminem adhuc negasse, Reges veteris Testamenti, habuisse Primatum in ecclesia.

. Reges Noui Testamenti, esse pastores ouium CHRISTI.

. Reges sæpè in Scriptura vocari *Christos* seu *Vnctos domini*; at Sacerdotes aut Pontifices, nunquam sic vocari.

6. Si Pontifex præter CHRISTVM, esset caput Ecclesiæ; monstrosam ac bicipitem fore Ecclesiam.

7. Si Pontifex haberet potestatem deponendi Reges, meliori conditione fore ethnicos, quam Christianos Reges.

8. Si Pontifex velit habere regnum temporale, suadendum esse, vt diabolum adeat, & ab eo petat.

9. Excommunicandi potestatem, non esse Petro Apostolo, sed Ecclesiæ datam.

10. Prophetiam Apocalypsis de Antichristo, iam impletam esse, ac proinde claram & minimè intricatam.

11. Reges Daniæ & Sueciæ, nec non Principes Germaniæ, consentire Regi Angliæ in rebus fidei.

12. Regi Angliæ non esse iam liberum mutare Religionem, aut Catholicam in

mitaneis latronibus, quàm in hoc genere hominum inuenisse professus sim. Vide nunc, quàm longe abeas à tuo Rege, à tuo capite, & Primate Ecclesiastico. Rex profitetur, se plus fidelitatis inuenisse in efferis latronibus, quàm in Puritanis. Tu contra asseris, Puritanos ingenuè facere, quod faciunt. Igitur, *ingenui* tibi sunt, qui Regi, plusquã *efferi latrones.*

4. Addit Rex; *Ego à Puritanis, non solum à Natiuitate continuò vexatus fui; verum etiam in ipso matris vtero propemodum extinctus, antequam in lucem editus essem.* Quid tu ad hoc? An repetes illud tuum solenne; *Puritani quod faciunt, ingenuè faciunt?* Nimirum ergo, vt tu quidẽ interpretaris, ingenuè voluerunt Regẽ in vtero materno extinguere, antequã in lucẽ editus esset. Et hoc, in tuo Sacello, est, *ingenuos esse?*

5. Pergit Rex; *Ego in meo ad filium libro multo acrius ac vehementius in Puritanos, quàm Pontificios inuectus sum.* Igitur ex sentẽtia Regis, Puritani deteriores sunt, quàm Pontificii. At tu Pontificios vocas *proditores.* Puritani ergo proditoribus deteriores sunt Et tu tamen scribis, ingenuè eos facere, quod faciunt?

6. Ite

6. Iterum Rex; *Mihi præcipuus labor fuit, deiectos Episcopos restituere, & Puritanorum Anarchiam expugnare.* Nimirum, Puritani Anarchiam amant; Monarchiam seu Primatũ detestantur. Rex contra; Anarchiam expugnat, Primatũ statuit. Nunc quæro, si Primatum detestantur Puritani, quomodo possunt ingenuè iurare in Primatum? Vel ergo Puritani, non amplius Puritani sunt: vel si sunt, qui fuerunt; Anarchiam amant & Primatum detestantur. Non ergo *ingenuè*, sed *subdolè* faciunt, quod faciunt.

7. Vide, quàm in omnibus Regi tuo contrarius sis. Quos accusat ille, tu purgas. Sed tamen ab impudentia purgare non poteris. An non grandis impudentia est, & (si vis) imprudentia, quod Caluinistæ in Germania & Hollandia, qui nihil aliud, quàm Puritani sunt, toties ausi fuerunt recudere *Monitoriam* Regis tui *Præfationem*, in qua tam apertè perstringuntur? Quid enim magis spectare potest ad illorum ignominiam, quàm quod publico Regis testimonio habeantur deteriores latronibus, quippe qui in mortem Regis, adhuc in vtero materno existen-

existentis, cru delissime conspirarint? Et hanc tantam ignominiam, typis identidem diuulgare, nec infamiam publicam extimescere, nonne impudentia est? Et tibi nihilominus *ingenuè* faciunt, quod faciunt.

PARADOXVM II.

8. AIs Primatum Ecclesiasticum, omni iure, deberi Regibus. Hæc enim sunt verba tua, pag: 90. *Primatus spiritualis debetur Regibus omni iure.* Videamus, an ita sit. Ius, vt nosti, aliud naturale, aliud positiuũ est. Hoc iterum, aut diuinum, aut humanum. Diuinũ aliud Veteris, aliud Noui Testamẽti. Similiter, Humanũ aliud canonicum, aliud ciuile. Vis ergo, omni hoc Iure Primatum Ecclesiæ deberi Regibus? Ita apparet. At alibi fateris, solo iure veteris Testamenti deberi. Non igitur omni iure. Sic enim scribis pag. 363. *A more institutoq; Israelis orditur Apologia; inde enim vim habet, atque neruos suos quæstio hæc omnis* (de Primatu.) *In Israele enim populo suo regnum instituit DEVS, & Ecclesiam in regno, ex mente sua. Exemplum inde nobis sumendum est, cum in*

Testa

Testamento nouo nullũ habeamus. Nusquam ibi in vnum coalue unt Ecclesia & Imperium; procul se habuit Imperium a'Ecclesia.

9. Agnoscis, opinor, hæc tua verba, quæ te condemnant. Nam si quęstio de Primatu, vt hic affirmas, non aliunde, quàm ex more & instituto populi Israelis vim suã habet; non ergo ex iure naturali, nõ ex diuino noui Testamẽti, nõ ex Canonico aut ciuili. Quomodo ergo *ex omni Iure?* Rursum, si in nouo Testamento *nusquã invnũ côaluerunt Ecclesia & Imperiũ*; Ergo iure noui Testamenti nõ necesse est, in vnũ coalescere: Ergo nõ *omni Iure*. Et sanè, si nusquã antea in nouo Testamento; quomodo nunc in Anglia, tam serò invnũ côalescunt? Hic te ipsum plane constringis.

PARADOXVM III.

10 Ais, neminem adhuc negasse, Reges veteris Testamẽti habuisse Primatum Ecclesiæ. Sic enim habes pag. 364. *In Israele autem, nondum os reperi tam durum, quod negare etiam auderet, præcipuas in re Religionis partes, penes Regem extitisse.* At ego, non vnum, sed multos reperi, qui id ausi sunt negare. Ausi sunt ex vestra Anglia, Nicolaus Sanderus, lib. 2. de visibili mo-

narchia

narchia Ecclesię ca.3. in solutione quintæ Obiectionis Protestantiũ, & Thomas Stapletonus lib.5. principiorũ fidei doctrinalium. c. 23. Ausi ex nostris Bellarminus li. 1. de Cõciliis, c.20. Iacobus Gretserus lib. 2. consideration ũ ad Theologos Venetos, consid. 1. 2. & 3. Adamus Tannerus lib. 1. defensionis Ecclesiasticæ libertatis, cap. 15. & alij.

11. Hi omnes, locis citatis, proponunt argumentum, quo vos vti soletis ad probandũ Regis Primatũ in rebus Ecclesiasticis. Est autem hoc. *Moses, Iosue, Dauid, Salomon Iosias, & alii Reges Veteris Testamenti habuerunt Primatum Ecclesiæ: Ergo etiam Reges Noui Testamenti habent.* In solutione huius argumenti, omnes negant antecedens. Negant, inquam, Reges Veteris Testamenti, si præcise spectemus potestatem Regiam, habuisse primatum Ecclesiæ: tametsi concedant, aliquos ex ijs habuisse, non ordinario iure, tanquam Reges; sed quatenus erant simul prophetæ aut Pontifices, per extraordinariam concessionem. Verba Bellarmini sunt hæc; *Respondeo primi, Mosen non solum Principem, sed etiam summum sacerdotem fuisse, vt patet*

patet ex psal. 98. Moses & Aaron in sacerdotibus eius. Iosue autẽ, Dauidem, Salomonem, & aliquos alios, non solũ Reges, sed etiã Prophetas fuisse, quibus DEVS quædam extraordinariè committebat, quæ ad Sacerdotes alioquin ex officio spectabant. Hoc modo Salomon Rex amouit Abiathar à sacerdotio, & constituit Sadoc pro eo. Id enim fecit, non vt Rex, sed vt Propheta ex diuina inspiratione. Dico secundò, alios Reges synagogæ, qui boni fuerunt, nunquam se miscuisse in negotiis sacerdotalibus; & si quando se miscuerunt, punitos fuisse. Similia habent alij.

12. Hoc tamen addo (in quo tu fallis, aut falleris) nonnullos ex prædictis authoribus, non solum negare antecedens, sed etiam consequentiam argumenti. Itaque duas adhibent solutiones. Prior est hæc; *Negamus Reges veteris Testamenti habuisse primatum Ecclesiæ.* Posterior hæc; *Etiamsi daremus Reges veteris Testamenti habuisse Primatum Ecclesiæ; non tamen sequeretur, etiam Noui Testamenti Reges eum habere.* Cuius rei varias asignant causas. Vide, quæ in eiusdem argumenti solutione à me dicta sunt in Refutatione Apologiæ Regis Angliæ, cap. 2.

PARA-

PARADOXVM IIII.

13. AIs Reges noui Testamenti, esse Pastores ouium CHRISTI: & quamuis illa verba, *Pasce oues meas,* Petro dicta sint; tamen etiam ad Reges Christianos pertinere. Ideo autem illis dicta non esse, quia tempore CHRISTI nulli erant Reges Christiani, quibus cura ouium committi posset. Sic enim habes pag. 53. *Rex noster* (Angliæ) *est Dux gregis sub Christo Pastorum Principe. Sunt & alij Reges Christiani ad vnum omnes, sua si iura nossent, & vel vires illis, vel animus non deesset.* Et clarius, pag. 91. *Neque quicquam ad rem, quod de Christo addis, non Regem aliquem, sed Apostolum Gregis sui Pastorem designante. Certè, vt nec Regem sub lege, quia nondum ibi Rex vllus; at vbi iam Rex, tum nec ei Pastoris nomen negatum: ita sub Euangelio, cum nō essent Reges adhuc, qui tum nulli erant, Pastores esse non poterant. At vbi Reges Christo nomen dederant, tum demum, non minus Pastores hi, quam olim Reges Israelis. Quod si autem ab initio statim nomen Christo dedissent, nulla ratio, quo minus gregis Christiani Pastores designari potuissent.*

14. Non vnum, sed multa hic Paradoxa.

Ac primum quæro ex te, si CHRISTI tempore fuisset aliquis Rex Christianus, an CHRISTVS dixisset illi, *Pasce oues meas*? Si affirmas; vnde constat? aut quis ante te affirmauit? An tu primus es, qui orbi Christiano mysterium hoc patefacis? Si negas; rectè quidem. Sed si CHRISTVS non dixisset Regi Christiano, *Pasce oues meas*; qua tu authoritate dicis Iacobo Regi, *Pasce oues CHRISTI*? An tu Petrum ab officio Pastorali repellis, qui à CHRISTO Pastor constitutus est; & subornas Regem, qui à CHRISTO constitutus non est? Audax facinus; & Sacellano dignum, scilicet.

15. Iterum quæro, quid hoc sit, *Pasce oues meas*? Tu quidem (pag. 52.) interpretaris de pastione Verbi & doctrinæ. Et sit sanè ita. At tu idem (pag. 380.) fateris, Regem non pascere oues CHRISTI, Verbo & doctrina. Ergo Rex, ex tua concessione, non est Pastor ouium CHRISTI; nec illa verba *Pasce oues meas*, eo sensu, quo à CHRISTO prolata sunt, possunt ad Regem pertinere. Hic non expedies te, sat scio. Aut enim fateri necesse est, verba

illa

illa non intelligi de pastione Verbi & doctrinæ; aut Regi conuenire, vt pascat verbo & doctrina; aut certè Regem non esse Pastorem ouium CHRISTI. At hæc omnia contra te sunt. Vis verba CHRISTI intelligi de pastione verbi & doctrinæ. Vis Regem non pascere oues CHRISTI verbo & doctrina: Vis Regem esse Pastorem ouium Christi. Quo tandem euades?

16. Tertiò quæro, quare alii Reges Christiani non vsurpent sibi officium pastorale, si verè pastores ouium CHRISTI sunt? facerēt, inquis, *sua si iura nossent, & vel vires illis, vel animus non deesset.* At quid hoc aliud est, quàm dicere Regē Angliæ scientem esse, reliquos ignorantes? illum vires habere, reliquos impotentes esse? illū animosum, reliquos timidos & ignauos esse? Ita fit, vt dum Regi tuo assentari vis, in alios contumeliosus existas.

PARADOXVM V.

17. Ais Reges sæpè in scriptura vocari Christos, seu Vnctos Domini, at Pōtifices aut Sacerdotes, nunquā sic vocari: ideoq; male fecisse Matthęū Tortū, q̄ Pontificē Romanū eo nomine appel-

lauerit. Verba tua sunt hæc, pag. 114. *Mihi verò, multo magis impropriũ videtur, quod Pōtificem nouo nomine, nec ei in scripturis sacris vsquam attributo Christum Domini indigetasti.* Et paulo post; *Reges quidem reperio sic in sacris litteris sæpe sæpius nominatos; Pontifici nomen hoc tributum ibi non memini. Iuuet nos Matthæus, & vel vnum locum designet, in toto volumine Bibliorum, vbi nomen hoc vlli Pontifici, sacri illi scriptores attribuerint.*

18 At mi homo, nihil opus est, Matthæum ex Italia accersere, vt vnum locum tibi designet. Ego, qui vobis vicinior sum, plura loca tibi designabo. Audi ergo. Exödi 29.7. *Oleum vnctionis fundes super caput eius.* (Aaronis) *atque hoc ritu consecrabitur.* Et Leuitici 4.3. *Si sacerdos, qui vnctus est, peccauerit.* Et Leuit. 8.12. *Fundens oleum super caput Aaron, vnxit eum, & consecrauit.* Et Leuit. 16.32. *Expiabit autẽ Sacerdos, qui vnctus fuerit.* Et Num. 3.3. *Hæc nomina filiorum Aaron Sacerdotum, qui vncti sunt, & quorum consecratæ manus, vt sacerdotio fungerentur.* Et Num. 35. 25. *Manebit ibi, donec Sacerdos magnus, qui oleo sancto vnctus est, moriatur.*

19 En habes hic varia scripturæ loca, in

in quibus sacerdotes dicuntur *Vncti.* Non ergo soli Reges dicuntur *Vncti.* Hoc discere poteras ex Augustino, in psal. 26. circa titulum psalmi, vbi docet, olim in veteri Testamento, vnctos fuisse Reges & Sacerdotes, idque propterea, quod vtrique figurarent vnum CHRISTVM, qui erat futurus Rex simul & Sacerdos. Verba Augustini sunt hæc. *Tunc vngebatur Rex & Sacerdos. Duæ istæ illo tēpore, vnctæ personæ. In duabus personis præfigurabatur futurus vnus Rex & Sacerdos, vtroq; munere vnus CHRISTVS; & ideo Christus à Chrismate.* Et in psal. 44. circa illa verba, *Vnxit te DEVS*, sic scribit; *Vnctum audis; CHRISTVM intellige: Etenim Christus à Chrismate. Hoc nomen quod appellatur Christus, vnctionis est; Nec in aliquo alibi vngebātur Reges & Sacerdotes, nisi in illo regno, vbi CHRISTVS prophetabatur & vngebatur, & vnde venturum erat CHRISTI nomen. Nusquam est alibi omnino, in nulla gente, in nullo regno.*

20 Igitur ex sententia scripturæ & Augustini, non minus sacerdotes, quàm Reges, dicuntur *Vncti.* At inquies, non dicuntur *Christi Domini*, sicut Reges. Sed primùm, nihil hoc obstat. Non enim de

vocibus, sed de re per voces significata, disputamus. Porro hæ duæ voces, *Christus*, &, *Vnctus*, eandem rem significant. Et, vt loquitur Augustinus. *Hoc nomen, quod appellatur Christus, vnctionis est.* Deinde, falsum assumis. Non solum *Vncti*, sed etiam *Christi* vocantur Sacerdotes in scripturis. Sic enim legimus 2. Machab. 1. 10. *Populus, qui est Ierosolymis, & in Iudæa, Senatusque & Iudas, Aristobolo Magistro Ptolomei Regis, qui est de genere Christorum Sacerdotum, & his, qui in Ægypto sunt, Iudæis salutem & sanitatem.* Aduerte. Aristobolus est de genere Christorum Sacerdotum. Sacerdotes igitur *CHRISTI*, id est, *Vncti* vocantur. Quid vis amplius?

21. Dices. Hæc omnia intelliguntur de sacerdotibus Veteris Testamenti. Vellem autem videre locum, vbi Pontifex Noui Testamenti: (nimirum Papa) vocetur *Christus*, seu *Vnctus*. Audi. Vellem vicissim videre locum, vbi Reges Noui Testamenti vocentur eo nomine. An tibi liceat, hoc nomen, quod olim antiquis Regibus & Sacerdotibus tributum est à Spiritu sancto; ad

Re-

Regem Angliæ transferre; & nobis non liceat, simili iure, transferre ad Pontificem? Nimis multum tibi arrogas.

22. Addo, in Nouo Testamento, semel duntaxat reperiri hoc nomen, *Christus Domini*, in ea significatione, de qua agimus; nempe apud Lucam cap. 2. v. 26. vbi dicitur; *Responsum acceperat Simeon à Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.* Hic Saluator noster appellatur *Christus Domini*, id est, *Vnctus à Domino.* Vnctus autem, & Rex, & Sacerdos, vt Augustinus supra notauit. Non oleo corporali, vt olim Reges & Sacerdotes in Veteri Testamento; sed oleo spirituali, id est, spiritu sancto. In eo enim *requieuit Spiritus Domini, Spiritus sapientiæ & intellectus, Spiritus consilij & fortitudinis, Spiritus scientiæ & pietatis*, vt est apud Isaiam cap. 11. 3. Et hoc est, quod Dauid prædixit, psam. 44. 8. *Vnxit te DEVS, DEVS tuus, oleo lætitiæ præconsortibus tuis*, id est, DEVS vnxit te in Sacerdotẽ & Regem, peculiari quodam modo, præ aliis Regibus & Sacerdotibus.

Nam te vnxit Spiritu Sancto: illos oleo tantum corporali. Hinc colligo, cum Reges & Sacerdotes Veteris Testamenti propterea vncti fuerint oleo corporali, vt essent figura seu typus futuri Messiæ, qui vngendus erat in Regem & Sacerdotem oleo spiritali; eo magis hoc nomen, *Vnctus*, seu, *Christus Domini*, conuenire sacerdotibus, quàm Regibus, quo magis CHRITVS vsurpauit officium Sacerdotis, quàm Regis in hac vita. Aut certè, si æquè vsurpauit vtrunque, æquali iure, tam Sacerdotes, quàm Reges, vocari posse *Vnctos*, seu, *Christos Domini*. Nihil ergo causæ, cur hoc nomen tribui velis solis Regibus & eripi Sacerdotibus; nisi quia tibi sic visum est.

PARADOXVM VI.

23 Ais, si præter Christum, etiam Pontifex esset caput Ecclesiæ, monstrosam & bicipitem fore Ecclesiam. Sic enim habes, pag. 331. *Monstrosum verò corpus, cui plus vno sit capite.* Et infra pag. 398. *Vnicum est caput vni corpori. Ecclesia vnum corpus. Nisi bicipitem aquilam fingas, aut tricipitem Geryonem, cui tot capita sunt, quot*

in mitra pontificia corona. CHRISTVS ergo solus Ecclesiæ caput, non Papa.

24 At si ita est, vt tu hic vis; cur alibi affirmas (parum sanè tui memor) Regem esse caput Ecclesiæ? An non metuis, ne Ecclesia sit biceps, si non solus CHRISTVS, sed etiam Rex tuus, sit caput Ecclesiæ? Nam sic habes, pag. 338. *Iam verò, vt nomen capitis ad Regem reuocetur, arte mirabili nō est opus. Præiuit nobis voce Spiritus sanctus, 1. Reg. 15. 17. Nonne cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es? Inter tribus verò Israel, tribus Leui. caput ergo Rex vel tribus Leuiticæ: qua in tribu tum Pontifex Achimelech sub Rege, capite suo. Chrysostomus eandem hanc vocem capitis, reuocauit ad Theodosium, eumque dixit, non solum caput, sed quod in ipso capite maximè sublime est, capitis verticem, idque omnium in terris hominum.*

25 Miror ego tuam inconstantiam. Dixisti paulo ante, solum CHRISTVM esse caput Ecclesiæ. Cur hoc? vt Papam, quem odisti, posses excludere. Nunc etiam Regem vis esse caput. Nec caput modo, sed verticem capitis. Cur hoc? quia Regi placere & blandiri satagis.

Subditi, qui Ethnici sunt, officio suo in Reges laxari nequeunt: At Christiani queunt. Quis non subditos suos malit Ethnicos, quam Christianos? Quis Christianus Rex esse velit?

27. Nec cautè, nec Christiane loqueris. Non cautè. Primò, quia quod dixti, retorqueri potest hoc modo; Si Rex Angliæ haberet potestatem deponendi Episcopos (quod tu asseris) meliori iure essent Episcopi in Hispania, Gallia, Polonia, quàm in Anglia. Nam hic deponi possunt ad arbitrium Regis, non ibi. Secundò, quia sicut nos fatemur, Reges Christianos deponi posse à Pontifice, si delinquant, non autem Ethnicos: sic tu fateris, Reges Christianos excommunicari posse; non autem Ethnicos: At ex tuo dogmate non rectè infertur, meliori iure esse Ethnicos, quam Christianos, cum tamen plus sit, priuari bonis Ecclesiæ spiritalibus per excommunicationem; quàm priuari regno temporali per depositionem: Ergo multo minus ex nostro dogmate inferri id potest.

28. Nec

28 Nec Christianè. Non enim Christiani hominis est sic argumentari; Delicta Regum puniuntur apud Christianos, non autem apud Ethnicos: Ergo malim esse Rex apud Ethnicos, vbi non punirer, si delinquerem; quam apud Christianos, vbi punirer. Sic plane tu argumentaris. Si, inquis, Christiani Reges, quando meriti sunt, deponi possent; Ethnici, etiamsi peccent, non tamen deponuntur: malim ethnicus esse Rex, quàm Christianus. Nimirum, satis ostendis, te pluris facere regnum temporale, quod amittere non velles; quam cœleste, de quo non magnopere curas.

PARADOXVM VIII.

29. Ais, si Pontifex velit habere regnum temporale, suadendum ei esse, vt diabolũ adeat, & ab eo petat; quippe cum ille ius habeat disponendi de regnis huius mundi. Sic enim scribis pag. 36. *Quod si Pontifici animus est ad regna mundi, est in Euangelio (memini) mentio de quodam, qui regna mundi penes se esse, eaque disponendi ius habere se dixit. Eum adeat censeo; cum illo transigat.*

30. Io-

30. Ioco, an ſerio hoc dicis, mi homo? Vtrouis modo; vel iniurius es in tuum Regem, vel certè contumelioſus in Pontificem; quorum neutrum te decet. De iniuria in Regem, non negabis. An tu (citra iniuriam) auſus fuiſſes, tuo Regi, cum regnum Angliæ poſt mortem Eliſabethæ petebat, ſiue ioco, ſiue ſerio reſpondere in hæc verba; *Si regnare vis in Anglia, diabolum adi, & cum eo tranſige, qui omnium regnorum diſtributor eſt?* Non opinor. Alioqui de ſacellis actum erat. Cur ergo Pontifici ſic loqui auſus es, niſi quia in illum contumelioſus eſſe vis?

31. At, inquies, Pontifex quærit regnum temporale, quod illi non debetur. Contentus ſit regno ſpiritali. Sed, quid ſi ſimile dicam de tuo Rege? Quærit primatum Eccleſiæ qui illi non debetur. Tẽporali regno contentus ſit. Addo, plus iuris eſſe Pontifici in regna temporalia, quàm Regi tuo in Eccleſiam; quod alio loco demonſtrandum eſt.

PARADOXVM IX.

32. A is nõ Petro Apoſtolo, ſed Eccleſiæ datam eſſe poteſtatem ex-

com-

gatis Corinthiis, potestatem censuræ denunciãdæ facit Sanè, si Paulus congregationi, seu Ecclesiæ Corinthiorum, facit potestatem denũciandi censurã, vt hic affirmas; quomodo ipse ab eadẽ Ecclesia, hãc ipsam potestatẽ acceperat? Aut, quid, obsecro, necesse erat, illam dare Ecclesiæ, si iam ante Ecclesia illam habebat à CHRISTO, per illa verba, *Dic Ecclesiæ*. Hæc non cohærent.

34. Secundo sequitur, hoc tẽpore in Anglia, potestatem excõmunicandi esse immediatè in Ecclesia Anglicana, non autẽ in Episcopis. Ab Ecclesia tamẽ eam dari posse Episcopis. At si ita est, cur Ecclesia Anglicana nõ dat Regi, primati suo, hanc potestatẽ? cur potius dat Episcopis, quàm Regi, cùm Episcopi subiecti sint Regi in Iurisdictione Ecclesiastica, vt vos vultis? An nõ turpe est, vos potestatẽ facere Episcopis, vt possint Regẽ suũ, caput suũ, Pastorẽ suũ & Primatẽ excõmunicare, & extra Ecclesiã eiicere: Et nolle eandẽ potestatem facere Regi, vt possit subditos suos eadẽ pœna coercere? Certè aut valdè iniq; estis in Regẽ vestrũ; aut nõ serio, Primatum Ecclesiæ illi tribuitis. Alterutrũ necesse est. Tu nunc vide, quo spiritu illa verba à te scripta sint, pag.

pag. 151. *Nos Principi censuræ potestatem non facimus.* Et quare non facitis, si verè Pastorem & primatem agnoscitis? Sed pergo.

PARADOXVM X.

35 AIs, Prophetiam Apocalypsis de Antichristo, iam impletam esse, ac proinde tam claram, vt oculis vsurpari possit. Sic enim habes pag. 186. *Minimè verò mirum, si ista, quæ dixi, tam vel claram, vel certam in Scripturis Patrum interpretationem non habeant. Signatus ad huc liber huius prophetiæ erat.* Et paulo post; *Mirari tamen non debeat quis, si non illis tum adeò explicita omnia fuerint, quàm Nobis, per DEI gratiam, iam sunt, qui consummatam iam prophetiam illam quotidie oculis vsurpamus.*

36. Itané vero? At Rex tuus contrarium sentit. Nam in sua monitoria Præfatione disertè ait, prophetiam illam de Antichristo obscuram adhuc esse & inuolutam; & per solas coniecturas de illa disputari posse. Verba eius sunt hæc; *Sanè, quod ad definitionem Antichristi, nolo rem tam obscuram & inuolutam tanquam omnibus Christia-*

Christianis ad credendum necessariam vrgere. An, quod Regi tuo obſcurum & inuolutum eſt, tibi quotidie oculis vſurpatur? Non credam. Pergit Rex; *Id autem maximè mihi in votis eſt, vt ſi cui hanc meam de Antichriſto coniecturam libebit refellere, ſingulis diſputationis meæ partibus ordine reſpondeat.* Tibi, Sacellane, neceſſe non eſt, ſingulis reſpondere. Vno verbo rem conficies, ſi dixeris; *Domine Rex, erras de coniectura: quod oculis vſurpatur, extra coniecturam eſt. Nos omnes oculis quotidie vſurpamus myſterium Antichriſti: Tu ſolus, in Anglia, non vides?* Viciſti.

37. Nec Regi modo, ſed & tibi ipſi contrarius es. Nam ſi prophetia de Antichriſto iam conſummata eſt, & oculis omnium vſurpatur, vt tu aſſeris; quis tandem eſt Antichriſtus ille, de quo prophetia loquitur? Papa, inquies. Hoc enim & Rex tuus, nō quidē oculis vſurpat, ſed tamē coniectat. Sit ergo ita. At alibi dicis, Regē tuum à Papa excōmunicari poſſe, quamuis non regno priuari. An ergo Antichriſtus Regē tuū excommunicare poteſt? Vide, quid dicas. Et caue, ne dū adulando placere vis Regi; per imprudentiam diſpliceas.

modo ergo, diſſecti inter ſe, cum Rege tuo conſpirare poſſunt? Niſi Rex tuus (quod inſinuas) cum Caluiniſtis profiteatur Religionem Caluiniſticam, & cum Lutheranis Lutheranam: *omnibus omnia factus, vt omnes lucrifaciat.* Tertio. Eſto tamen, quod non eſt: Et hi omnes, tam Lutherani, quàm Caluiniſtæ conſentiant inter ſe, & cum tuo Rege; quomodo verum erit, quod addis, *partem eſſe dominici gregis?* Non capio hoc. Non, inquam, capio, quomodo ſint pars gregis, & non totus grex. Vel enim præter eos, qui à te nominati ſunt, adhuc alij pertinent ad dominicum gregem, vel nulli. Si alij, quare non nominaſti? aut qui illi ſunt? Non opinor, ex tua ſententia, Pontificios aut Anabaptiſtas eſſe. Hoc enim non pateris. Si nulli, præter illos, quare partem gregis dominici, & non potius gregem nominaſti? Dicam clarius. Si Reges Angliæ, Daniæ, Suetiæ, & alij Principes ac ordines, qui cum illis conſentiunt, ſunt pars gregis dominici, & non totus grex; neceſſe eſt, præter eos, aliam eſſe partem gregis dominici, quæ cum illis non con-

ſentiat: ac proinde totum Chriſti ouilĕ conſtare duabus partibus, quarum altera ab altera diſſecta ſit. Itane ſentis? Si non; explica te melius.

40. Sed demus hoc quoque. Sint pars gregis dominici, qui cum Rege tuo ſentiunt. Qua fronte, addis, partem illam, *nec minorem, nec minus illuſtrem eſſe, quàm quæ eſt pars Pauli Quinti?* Hoc minus capio. Cum Paulo Quinto ſentiunt Rodolphus Imperator, Reges Hiſpaniæ, Galliæ, Poloniæ; Archiduces Auſtriæ; Principes Electores, Moguntinus, Treuirenſis, Colonienſis; Duces Bauariæ, Lotharingiæ, Brabantiæ, Franconiæ, Hetruriæ; Epiſcopi, Bambergenſis, Conſtantienſis, Spirenſis, VVormatienſis, Paderbornenſis, &c. vt multos alios omittam. Et tu audes ſcribere, hanc eſſe minus, aut certè non magis illuſtrem partem, quàm quæ tuo Regi conſentit in Religione? Nimis intemperans es in aſſeuerando. Et Rex tuus, quia ſtipes non eſt, facile aduertet, palpum ſibi à te obtrudi.

PARA-

PARADOXVM XII.

41. Ais, Regi Angliæ non esse iam liberum, mutare religionem, aut Catholicam in suo regno admittere, eo quod bis iurauerit, se id non facturum. Sic enim habes pag. 81. *Nec in eo Regi audiendus, quod consilium das de Religione liberè habenda: integrum hoc iam illi non est. Nam non semel periurus sit, quin bis, si te audiat. Qua enim (si qua est fidei bis datæ conscientia) vel conscientia, vel fide, ferret in regnis suis ritus vestros, vel vsum eorum publicum, qui susceptà primum Scotiæ, susceptà deinde Angliæ coronâ regiâ, vtrobique solenni ritu, DEO iusiurandum præstitit de conseruanda in statu suo illâ colendi DEI formula, nec aliâ, quàm quæ in regnis suis tum publicè recepta, & vtriusque gentis legibus stabilita esset?*

42. Nimirum, vt video, minaris Regi, fore, vt periurus à te habeatur, si Religionem Catholicam in suo Regno admittat, aut suam deserat, & aliam amplectatur. An ergo putas, nemini integrum esse, mutare Religionem, si iurauerit se non mutaturum? Ita apparet. At, si falsa sit Religio, quam iurauit se seruaturum, quid

tunc aget? Persistet potius in falsa religione, quàm iuramentum violet? Caue ne dixeris. *Iuramentum*, aiunt Iureconsulti, *non est vinculum iniquitatis*. Addo ego, *nec falsitatis*. Igitur, non obstante Iuramento, quantumuis sæpè repetito, potest quis mutare Religionem, si falsa sit: potest rescindere pactum, si iniquum. Nihil certius. Quid ergo iam ageres, si Rex tuus diceret, religionem illam, quam modo profitetur, falsam esse? An vrgeres Iuramentum? At hoc nullum est in re mala. An suaderes, vt abiectâ falsâ, veram amplecteretur? Benè quidem. Sed cur hoc dissimulas? Cur tantopere vrges Iuramentum, quasi nunquam vllo casu vel euentu licitum sit, mutare religionem, quæ iuramento firmata est, etiamsi impia sit? Collige te melius, & tunc loquere.

43. Adhuc vnum abs te quæro. Rex tuus in Monitoria Præfatione, hortatur Reges & Principes Catholicos, vt deserta sua fide ac religione, quam hactenus sub Pontifice professi sunt, amplectantur Anglicanam, quam ipse profitetur. Constat autem plerosq; illorum, in susceptione

ne Regni, iuramentum præſtitiſſe, nunquam ſe id facturos. Hic quæro, inquam, an Rex tuus legitimè ac prudenter eos hortatus ſit, vt hoc facerent, nec ne? Si legitimè ac prudenter egit, cur accuſas Catholicos, qui in meliori cauſa ſimile quid faciunt? Si illegitimè ac imprudenter, cur non monuiſti, vt abſtineret, cum illi a ſacello ſis, & fortaſſe à calamo? Vbiq; impingis.

PARADOXVM XIII.

44. AIs Bellarminum eſſe votifragum, eo quod ex Ieſuita factus ſit Cardinalis. Sic enim habes pag. 56. *At votum non video cur a Mattheo* (Torto) *nominari debuit, niſi ſi interpoſita voti mentione, Domino ſuo* (Bellarmino) *gratificari voluit, qui olim Ieſuita factus, voti ſe reum fecit, & hoc votum iam fregit, poſtquam oſtrum induit.*

45 Aequè, ut apparet, intelligis, quid ſit Votifragum eſſe, ac, quid ſit, Periurum eſſe. Et ſicut paulo ante volebas Regem tuum pronunciare periurum, ſi Religionem Catholicam in ſuo regno admitteret; ita nũc Bellarminum pronũcias votifragum

fragum, quia dignitatem Cardinalitiam inuitus admisit. Certè, ad conuitiandum valde propensus es. Et cur obsecro Lutherum non dicis Votifragum, qui ex Monacho factus est Maritus? (si tamen Maritus, & non potius sacrilegus fornicator aut adulter) cur non periurum, qui abiecta antiqua fide, quam à Christo, Apostolis & Maioribus suis sanctissimis simul ac doctissimis acceptam, iuramento firmauerat; nouitiam, CHRISTO & veritati repugnantem, amplexus est?

46. Vt rem intelligas, sic accipe. Aliud est, absolutè & simpliciter aliquid vouere, seu DEO promittere; aliud verò, cum certa limitatione. Qui priori modo vouet, tenetur præstare, quod promittit. Qui posteriori, potest solui obligatione, quando limitatio patitur. Exempla habemus in Veteri Testamento. Nam filiæ & vxores vouebant cum hac limitatione, si parentes & mariti consentirent, (Num. 30.) Nazaræi cum hac, vt certo duntaxat tempore, & non omni vita, vellent se obstringere (Num. 6.) Simili modo fit in nostra Societate. Qui simplici voto se obstringit, non aliter censetur obstri-

ctus,

ctus, quàm ad arbitrium Superiorum. Vnde, si superiores ex iusta causa dimittant illum à Societate, cessat obligatio. Qui autem solenni Voto se obstringit, pendet ex arbitrio Papæ, qui illum potest eripere Societati, & in alio statu collocare. Et quid hoc noui est? Quotidie apud vos similia fiunt. Promittitis Regi vestro fidelitatem & obedientiam, sed cum hac duplici limitatione. 1. quam diu manetis in Anglia, 2. quamdiu Rex non mutat Religionem. Si secus fiat, putatis vos non obstringi.

PARADOXVM XIIII.

47. AIs, Catholicos docere, fidem non esse seruandam & perfidiam esse licitam. Sic enim habes pag. 136. *Vos, qui fidem non seruandam, id est, perfidiam licitam legitimamque docetis; etiamne vos quicquam de perfidia audetis hiscere? & in turpitudinem vestram, etiam vel nomen nominare?*

48. At, mi homo, qui sunt illi apud nos, qui sic docent? Si nihil aliud, quam mentiri & calumniari, propositum tibi est, non magnopere miror, te ista scribere. Est enim (quod pace tua dixerim) luculentum

proſapia Malchi. Quid hinc efficis? Nihil ſanè contra nos. An neſcis ex Euangelio, Malcho mox, vt abſciſſa eſt auricula dextra, à CHRISTO reſtitutam eſſe? Et ideo reſtitutam eſſe, vt nihil ſiniſtrâ, ſed omnia, quæ audiret, dextrâ interpretaretur? Si ergo nos de proſapia Malchi eſſe vis, fateri debes, ita nobiſcum actum eſſe à CHRISTO, vt omnia dextris auribus, nihil ſolis ſiniſtris audiamus & interpretemur.

51. Quod ſi viciſſim luberet iocari, non dicerem vos eſſe de proſapia Malchi, cui auris abſciſſa eſt, ſed de proſapia Iudæorum, qui aures habent, & non audiunt, iuxta illud Matth. 13. 14. *Auditu audietis, & non intelligetis, & videntes videbitis, & non videbitis. Incraſſatum eſt enim cor populi huius, & auribus grauiter audierunt & oculos ſuos clauſerunt.* Et quæ ſequuntur. Sed nolo vobiſcum ſic agere.

CA-

CAPVT III.

De primatu Regis Malè defenso à Sacellano.

1. QVia semel propositum tibi est, Regi adulari; quicquid illi placere nosti, omnino tueri & approbare vis. Hoc animo & affectu, Primatum Ecclesiæ, quem ipse sibi vsurpat, propugnare ausus es. Sed infelici sanè euentu. Dupliciter enim peccas in hoc genere. Primo, quia multa suppeditas argumenta, quæ euertunt Primatum Regis; quod tamen per imprudentiam à te factum est. Secundo, quia quæ adfers pro primatu Regis, tam parui momenti sunt, vt res abeat in contemptum. Vtrumque tibi ostendam. Quod ad prius attinet, ex tuis principiis colligi possunt hæc argumenta contra Primatum Regis.

I. ARGVMENTVM

Contra Primatum Regis ex Sacellano.

2. PRimum argumentum sic instituo. Ille non habet Primatum Ecclesiæ, qui

qui nullam habet iurisdictionem Ecclesiasticam, nec in foro interiori, nec exteriori: At Rex, ex tua doctrina, nullam habet iurisdictionem Ecclesiasticam, nec in foro interiori, nec in exteriori: Ergo non habet Primatum Ecclesiæ. Maior propositio per se nota est, quia nomine Primatus Ecclesiæ, nihil aliud hoc loco intelligimus, quam supremam Iurisdictionem Ecclesiasticam. Qui ergo nullam habet Iurisdictionem Ecclesiasticam, nec internam, nec externam, non habet primatum Ecclesiæ. At Rex, ex tua doctrina, nullam habet.

3. Non internam. Hæc enim consistit in potestate clauium, seu potestate remittendi peccata in foro conscientiæ, quam Rex non habet, vt fateris pag. 380. his verbis: *Rex non assumit Ius clauium.* Et merito. Non enim Regibus, sed Apostolis dictum est à CHRISTO, *Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remissa sunt eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.*

4. Nec externam. Hoc euidenter conuincam ex tuis principiis. Sunt autem

tem hæc tria. Primum, quod Iurisdictio Ecclesiastica fori exterioris, non alio loco fundata sit, quàm illo Matthæi 18. 17. *Dic Ecclesiæ: si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Alterum, quod Iurisdictio, quæ illo loco fundata est, nihil aliud sit, quàm Ius censuræ, seu potestas excommunicandi. Tertium, quod Rex non habeat Ius censuræ, seu potestatem excommunicandi. Agnoscis, credo, hæc tua principia. Et quidem hoc tertium habes pag. 151. his verbis; *Nos Principi potestatem censuræ non facimus.* Et iterum pag. 380. *Rex non assumit ius censuræ.* Duo vero priora, pag. 41. his verbis; *Censura duplex est; Publicani & Ethnici; minor & maior. Minor à Sacrmentis excludit modo. De maiore verò, quæ arcet Ecclesiâ ipsa, quæ perinde reddit, vt Ethnicos, vix quisquam est, quin fateatur, institutam eam à CHRISTO, Matth. 18. Per verba, Dic Ecclesiæ: si Eccesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus. De exteriore foro ibi agitur. Exterioris fori Iurisdictio, illo, nec alio loco fundata est.* Attende quid hic dicas. Iurisdictio fori exterioris, vbi fundatur in Euangelio?

Non

Nō alibi, inq̃s, quàm Matt. 18. Bene habet.
5. Hinc iam ita concludo. Omnis Iurisdictio Ecclesiastica fori exterioris, fundatur in illo solo loco; *Dic Ecclesiæ:* At Iurisdictionem illo loco fundatam non habet Rex: Ergo nullam habet fundatam in Euangelio CHRISTI, sed in cerebro Sacellani. Vide nunc, quid acturus sis cum Rege, qui per tuam doctrinam, omni Ecclesiastica potestate spoliatus est. Et reuoca illa tua verba, quæ scripsisti pag. 90. *Primatus spiritualis debetur Regibus omni iure.* Non sanè *omni iure*, quia vt iam fassus es, non iure Euangelico, seu noui Testamenti.

II. ARGVMENTVM

6. ALterum, nec minus efficax argumentum, est huiusmodi. Is non habet Primatum Ecclesiæ, qui neminem, quantumuis reum ac nocentem, potest expellere ab Ecclesia, & tamen ipse, si nocens sit, ab aliis expelli potest: Vel quod idem est, qui neminem potest excommunicare, & tamen ipse ab aliis excommunicari potest. At Rex, iuxta tuam doctrinam, neminē potest excommnnicare, seu

eiicere ex Ecclesia; & tamen ipse ab aliis excommunicari seu eiici potest: Ergo, iuxta tuam doctrinam, non habet Primatum Ecclesiæ.

7. Maior certa est. Et patet in simili exemplo. Nam sicut is non censetur Rex, qui neminem, quantumuis flagitiosum, potest è regno proscribere, & in exilium mittere; & tamen ipse ab aliis, si deliquerit, proscribi, & in exilium mitti potest; sic planè se res habet in nostro casu. Nunc subsumo. At Rex neminem potest excommunicare, seu ab Ecclesia arcere, quia *non habet Ius censuræ*, vt tu loqueris: Et tamen ab aliis potest excommunicari, seu ab Ecclesia arceri, vt fateris, pàg. 39. his verbis; *Aliud est priuare Regem bonis Ecclesiæ communibus, quod facit sententia, & potest forte Pontifex: aliud, priuare bono proprio, id est, regno suo, quod non facit sententia, nec potest Pontifex. Priuabit censura Pontificis societate fidelium, qua fideles sunt; bonum enim illud spirituale & ab Ecclesia: Non priuabit obedientia subditorum, qua subditi sunt: Bonum enim ciuile hoc, nec ab Ecclesia.* Concludo. Ergo Rex, ex tua sententia, non habet Primatum Ecclesiæ.

8. Atque

8. Atque hoc ipso argumento, quod ex tua doctrina sumptum est, non solum probo, Regem non habere Primatum Ecclesiæ; sed etiam Regem longè aliter sentire, quam tu sentis. Tu enim fateris, vt ex citatis verbis patet, Regem à Pontifice excommunicari posse: Ergo etiam fateri debes, Regem in hoc casu inferiorem esse Pontifice. At Rex tuus in Monitoria Præfatione, id negat his verbis; *Nam neque me Pontifice vlla ex parte inferiorem esse credo, pace illius dixerim*. Si nulla ex parte inferior est, quomodo excommunicari seu puniri ab eo potest? Vide, quo pacto salues hic tuum Regem.

III. ARGVMENTVM.

9. TErtium argumentum fundatur in illis tuis verbis, pag. 177. *Duo hæc regna, Reipublicæ & Ecclesiæ, quam diu duo manent, hoc ab illo diuisum, duos habent: post quam in vnum coalescunt, non vt in duobus duo, sed vt in vno vnus Primus est.* Vis hoc dicere; In hoc mundo, duo esse regna distincta, vnum Reipublicæ ciuilis, alterum Ecclesiæ CHRISTI: Hæc quamdiu manent duo, habere duos Primates, seu

duos diuersos Primates: Ecclesia quidem CHRISTVM; Respublica verò Regem vel Imperatorem.

11. Iam verò, si tempore CHRISTI non fuit vnus idemque primas Ecclesiæ & Reipublicæ, quod fateri debes; quomodo Rex tuus, qui CHRISTI institutum profitetur, vtrunque Primatum vsurpare sibi audet? Nisi dicas, eum id facere ex more Iudæorum, non Christianorum; ideoque in hac re Iudæis similem esse, non Christianis. Hoc enim videris velle, cum agis, pag. 363. *Amore institutoque Isaaelis orditur Apologia; inde enim vim habet, atque neruos suos quæstio hæc omnis* (nempe de Primatu) *In Israele enim populo suo, regnum instituit DEVS, & Ecclesiam in regno, ex mente sua. Exemplum inde nobis sumendum est cùm in Testamento Nouo nullum habeâmus. Nusquam ibi in vnum coaluerunt Ecclesia & Imperium.*

12. Ex hac, tam luculenta tua confessione, duo colligo. Vnum est, Regem Angliæ sine vllo exemplo Noui Testamenti, vsurpare sibi vtrunq; Prima-

tum, Reipublicæ & Ecclesiæ. Alterum, vel Regẽ Angliæ, vel alios Reges & Imperatores in errore versari. Nam si, vt tu loqueris, nusquam in uouo Testamento Ecclesia & Imperium in vnum coaluerunt; & iã tandem in Anglia in vnum coalescunt; necesse est, vel hactenus erratum esse ab omnibus, & vestrum Regem cœpisse primum sapere; vel certè, quod credibilius est, alios in hoc genere sapuisse; vestrum Regem à meta aberrare.

13. Video quid obiici possit. Hoc nimirum, quod etiam Pontifex in parte Italiæ vsurpet vtrunque Primatum, Reipublicæ & Ecclesiæ. Fateor ita esse. Sed illa coniunctio, iure tantum humano introducta est. Tu autem contendis, Regem Angliæ habere vtrunque Primatum Iure diuino. Hoc probare non potes.

IV. ARGVMENTVM.

14. QVartum argumentum suppeditas, pag. 35. & 36. cum ais; *Christus enim, cuius hic vicẽ obtendis, non sic præfuit, dũ in terris fuit. Regnũ, quod de mundo fuit, non habuit: Regni, q̃ non habuit, vices non cõmisit.* Et paulo post; *Est ille quidem Rex Regum, sed quà Regum*

gum Rex est, immortalis est ; mortalem nullum Proregem habet. Papa mortalis ipse, non aliter Christi Vicarius, quàm quà mortalis Christus.

15. His verbis conaris probare, Pontificem, tametsi CHRISTI vicarius sit, non tamen habere regnum temporale. Supponis autem dupliciter spectari posse CHRISTVM. 1. quatenus est immortalis, seu secundum diuinitatem. 2. quatenus est mortalis, seu secundum humanitatem. Hoc posito, sic argumentaris; CHRISTVS secundum diuinitatem, seu, quatenus est immortalis, est quidem Rex Regum, & habet omnia regna huius mundi in sua potestate, non tamen habet vllum vicarium morralem: At Papa mortalis est: Ergo nõ est Vicarius CHRISRI, quatenus hic immortalis, seu DEVS est. CHRISTVS porro secundũ humanitatem, seu quatenus mortalis est, non habet vllum regnum temporale: Ergo non potest habere vllum Vicarium in regno temporali: Ergo Papa, licet Vicarius illius sit, non est tamen in regno temporali, sed solum in spiritali.

16. Hæc vis argumenti tui est. Sed, an non vides retorqueri posse in tuum Regem? Imo, eodem planè argumento, &

regno temporali, & Primatu Ecclesiæ spoliari potest Rex tuus. Quod sic ostendo. Si Rex tuus habet Regnum temporale, vel habet illud tanquam Vicarius DEI immortalis, (quod ipse vult) vel tanquam Vicarius CHRISTI mortalis. Neutrum dici potest. Non prius; quia DEVS, quâ immortalis, non habet Vicarium mortalem, vt tu sponte affirmas: At Rex tuus, sine dubio, mortalis est: Ergo non est Vicarius DEI immortalis. Nec posterius, quia CHRITVS, quâ mortalis, non habet regnum temporale: Ergo nec Vicarium regni temporalis: Ergo Rex tuus non est Vicarius CHRISTI in regno temporali. Aut ergo omni regno temporali exutus est; aut, si quod habet in eo gubernando debet esse alterius Vicarius, quàm DEI immortalis & CHRISTI mortalis. Hoc non concesseris: Ergo illud concedendum est.

17. Hinc vlterius concludo; Rex tuus non alio titulo arrogat sibi Primatum Ecclesiæ, nisi quia Rex est temporalis & Vicarius DEI: At iam ostendi ex tua doctrina, non esse Regem tem-

temporalem, nec Vicarium Dei: Ergo non poteſt titulo Regis temporalis, arrogare ſibi Primatum Eccleſiæ. Hic tu ſuccurre illi, ſi potes.

V. ARGVMENTVM.

18. QVintum argumentum ſumi poteſt, ex illis verbis tuis, pag. 39. *Aliud eſt priuare Regem bonis Eccleſiæ communibus, quod facit ſententia, & Poteſt forte Pontifex: aliud priuare bono proprio id eſt, regno ſuo, quod non facit ſententia nec poteſt Pontifex. Priuabit cenſura Pontificis ſocietate fidelium, quâ fideles ſunt: bonum enim illud ſpirituale, & ab Eccleſia: Non priuabit obedientiâ ſubditorum, quâ ſubditi ſunt: bonum enim ciuile hoc, nec ab Eccleſia.*

19. Hic diſtinguis duplicia bona, quæ Regi conueniunt. Alia vocas Spiritalia, quæ ab Eccleſia ſunt; alia ciuilia, quæ ab Eccleſia non ſunt. Addis, hæc eſſe propria Regis quibus, per Cenſuram priuari non poteſt;

illa, communia Ecclesiæ, quibus priuari potest. Nunc quæro, an primatus Ecclesiæ, quem Rex vsurpat, pertineat ad communia bona Ecclesiæ; an potius ad ꝓpria ciuilia? Alterutrũ fateri oportet, si distinctio tua proba & sufficiens est. Si pertinet ad bona communia Ecclesiæ, sequitur, quemuis fidelem, qui in Ecclesia est, non minus esse Primatem Ecclesiæ, quam Regem. Nam bona, quæ omnibus Christianis in Ecclesia existentibus communia sunt, non magis ab vno, quàm ab alio vsurpari debent. Si autem pertinet ad bona ciuilia, sequitur, Regem, per censuram Ecclesiasticam non priuari Primatu Ecclesiæ; ac proinde, postquam excommunicatus est, & extra Ecclesiam, more Ethnicorum, constitutus, adhuc manere Primatem Ecclesiæ. Quo nihil absurdius.

20. Simile argumentum sumitur ex verbis tuis sequentibus, quæ sic habent, pag. 40. *Rex quiuis, cùm de Ethnico Christianus fit, non perdit terrenum Ius, sed acquirit Ius nouum, puta, in bonis Ecclesiæ spiritualibus. Itidem, cum de Christiano fit sicut Ethnicus, vigore sententiæ amittit nouum Ius, quod acquisierat in bonis Ecclesiæ spiritualibus: sed retinet*

tamen

tamen terrenum Ius, antiqum Ius in temporalibus, quod fuerat illi proprium, priusquam Christianus fieret.

21. Hic etiam distinguis duplex Ius Regis. Alterum antiquum & terrenum, quod Rex habet antequam est Christianus. Alterum nouum & spiritale, quod acquirit, quando fit Christianus. Nunc similiter quæro, an Primatus Ecclesiæ, quem Rex tuus vsurpat, pertineat ad Ius antiquum & terrenum, an potius ad nouum & Spiritale? Si ad antiquum & terrenum, sequitur, Reges Ethnicos, antequam Christiani fiunt, habere Primatum Ecclesiæ, quod est absurdum. Si ad nouum & Spiritale, sequitur, Reges, quando per baptismum fiunt Christiani, seu membra Ecclesiæ, plus accipere in baptismo, quàm alios homines, quod tu alibi negas. Contendis enim, omnes mortales, cuiuscunque sortis aut dignitatis sint, pares esse in ijs, quæ per baptismum acquiruntur.

VI. ARGVMENTVM

22. SExtum argumentum insinuas, pag. 35. cùm ais; *Nec enim Regum subditi, quâ subditi, Ecclesiæ pars vlla sunt, sed regni. Antequam de Ecclesia essent, subditi erant: cùm extra Ecclesiam sunt, nihilominus manent subditi. Quâ fideles sunt, pars Ecclesiæ sunt: quâ subditi sunt, Regni ac Reipublicæ pars sunt.*

23. Vnde sic argumentor; Iurisdictio Regis, non extendit se, nisi ad subditos Regis, quâ subditi sunt, (si enim spectentur, quâ subditi non sunt, non possunt subesse iurisdictioni Regis) At subditi Regis, quà subditi, non sunt pars Ecclesiæ, sed tantum Reipublicæ, vt tu asseris: Ergo Iurisdictio Regis, quam habet in subditos, quâ subditi sunt, non potest esse Ecclesiastica, sed tantùm ciuilis: Ergo non subsunt Regi in rebus Ecclesiasticis, sed tantùm in ciuilibus. Nihil certius ex tuo principio.

ARGV-

ARGVMENTVM SAcellani Pro Primatu Regis.

24 OStendi hactenus, ex tua doctrina sumi posse firma argumenta ad euertendum Primatum Regis. Nunc videamus, an æquè valida sint, quibus eundem Primatum astruere conatus es. Omittam ea, quæ tibi cum Rege communia sunt, & alibi à me refutata. Vnum, quod tibi peculiare est, excutiam. Hoc autem proponis, pag. 157. his verbis; *Dixit olim Iosuæ populus, in omnibus pariturum se ei, sicut & Mosi paruerunt: paruerunt autem & Mosi in Ecclesiasticis. Non intercessit tum Pontifex Eleazarus, ne in omnibus, sed temporalibus. Quod si quicquam interesse putet, quod Iosue verus DEI cultor fuit: ne in Orthodoxis solis locum habere videatur; Rex Babel certè, hæretico par, nempe idololatra; cui tamen Propheta non modo non dissuasit populo, sed author etiam fuit* sub-

submittendi colla sub iugo eius, eiq; seruiendi. Idem Pharaoni factum, cuius absq; venia, nec pedem mouere voluerunt de AEgypto, vt DEO sacrificarent. Idem Cyro, cuius itidem absque venia, nec excedere Chaldaea, vt templum aedificarent.

25. Vis argumenti est haec; non soli Orthodoxi Reges in veteri Testamento, sed etiam gentiles & idololatrae, habuerunt Primatum Ecclesiae Ergo idem dicendum est de regibus Noui Testamenti. Priorem partem antecedentis probas exemplo Iosuae, cui populus Iudaeorum dixit (Iosue 1. 17.) *Sicut obediuimus in cunctis Mosi, ita obediemus & tibi.* At Mosi obediuerunt, non solùm in temporalibus, sed etiam in Ecclesiasticis: Ergo & Iosuae. Posteriorem probas exemplo trium Regum gentilium, Nabuchdonosoris in Babylonia, Pharaonis in Aegypto, & Cyri in Chaldaea, quibus etiam in Ecclesiasticis subiecti erant Iudaei, quia sine illorum venia non audebant, aut sacrificium offerre, aut templum aedificare.

26. Vt videas, quàm parum momenti sit in hoc tuo argumento, singulas eius partes breuiter examinabo. Ac primo, dicam

eam aliquid de Mofe. 2. de Iofue, qui illi fucceffit. 3. de Regibus gentilibus, quos citafti. De Mofe certum eft, fuiffe non modo Principem fæcularem, fed etiam ecclefiafticum: aut, fi omnia dicenda funt, quadruplicem perfonam fuftinuiffe. Primam, Principis fæcularis. Alteram, Legiflatoris. Tertiam, fummi facerdotis feu Pontificis. Quartam, Prophetæ. Hoc teftatur Philo lib. 3. de Vita Mofis, in fine, cum ait; *Hac eſt vita, hic exitus Moſis Regis, Legislatoris, Pontificis, Propheta.* Et apertè conuincitur ex fcripturis. Quod enim fuerit Princeps feu Iudex fæcularis, patet ex illo Exodi 18. 13. *Altera die ſedit Moſes, vt iudicaret populum, qui aſſiſtebat Moſi à mane vſque ad veſperam.* Vnde Auguftinus quęft. 68. in Exodum; *Sedebat*, inquit, *iudiciaria poteſtate ſolus, populo vniuerſo ſtante.* Quod fuerit Legiflator, patet manifeftè, tum ex aliis locis, tum ex illo, Ioann. 1. 17. *Lex per Moſen data eſt.* Quod fuerit Pontifex, feu fummus facerdos, partim colligitur ex illo, pfal. 98. 6. *Moſes & Aaron in ſacerdotibus eius*; partim ex officio Sacerdotali, quod exercuit. Nam (vt habetur Leuit. 8.) confecrauit Aaronem in facerdotem, fancti-

ficauit tabernaculum & altare, obtulit sacrificia, & holocausta, obtulit incensum Domino. Hoc autem nemini licebat facere nisi Sacerdoti, iuxta illud 2. Paralip. 26. 18. *Non est tui officij Ozia, vt adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum.* Quod denique fuerit Propheta, constat ex illò. Num. 12. 6. *Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis seruus meus Moses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei, & palam, & non per ænigmata, & figuras Dominum videt.* 27: Iosue non successit Mosi in his omnibus. Non enim in Pontificatu, seu summo sacerdotio. Non in Legislatione. De Prophetia non disputo. Successit tamen in Principatu sæculari. Hoc patet ex illo. Num. 27. 18. *Dixitque Dominus ad Mosen: Tolle Iosue filium Nun, & pone manum tuam super eum. Qui stabit coram Eleazaro sacerdote & omni multitudine: & dabis ei præcepta cunctis videntibus, & partem gloriæ tuæ, vt audiat eum omnis Synagoga filiorum Israel. Pro hoc, si quid agendum erit, Eleazar Sacerdos consulet*

ſulet Dominum. Ad verbum eius egredietur & ingredietur ipſe, & omnes filij Iſrael cum eo, & cætera multitudo. In quibus verbis tria notanda ſunt, quæ ad rem noſtram faciunt. Primum, quod Ioſue ſit deſignatus ſucceſſor Moſis. Alterum, quod Moſes dederit illi *partem gloriæ ſuæ*, id eſt, quod non dederit illi totam poteſtatem quam habebat, tàm ſæcularem, quâm Eccleſiaſticam, ſed tantum ſæcularem. Tertium, quod voluerit illum ſubeſſe Eleazaro Sacerdoti, & ad eius imperia omnia facere. Hoc enim ſignificant illa verba; *Pro hoc* (Ioſue) *ſi quid agendum erit, Eleazar Sacerdos conſulet Dominum. Ad verbum eius* id eſt. Eleazari, *egredietur & ingredietur Ioſue.*

28. Hinc facilè intelliges, quàm alieno ſenſu à te citatum ſit illud; *Sicut in iſtis obediuimus Moſi, ita obediemus & tibi.* Tu enim ſic accipis, quaſi populus Iudæorum debuerit in omnibus, tàm Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus obedire Ioſuæ, ſicut obediuerat Moſi. Sed erras. Primo, qa in Eccleſiaſticis debebāt obedire Eleazaro ſacerdoti. Secundo quia illa verba, *Sicut* obedi-

regno temporali, & Primatu Ecclesiæ spoliari potest Rex tuus. Quod sic ostendo. Si Rex tuus habet Regnum temporale, vel habet illud tanquam Vicarius DEI immortalis, (quod ipse vult) vel tanquam Vicarius CHRISTI mortalis. Neutrum dici potest. Non prius; quia DEVS, quâ immortalis, non habet Vicarium mortalem, vt tu sponte affirmas: At Rex tuus, sine dubio, mortalis est: Ergo non est Vicarius DEI immortalis. Nec posterius, quia CHRITVS, quâ mortalis, non habet regnum temporale: Ergo nec Vicarium regni temporalis: Ergo Rex tuus non est Vicarius CHRISTI in regno temporali. Aut ergo omni regno temporali exutus est; aut, si quod habet in eo gubernando debet esse alterius Vicarius, quàm DEI immortalis & CHRISTI mortalis. Hoc non concesseris: Ergo illud concedendum est.

17. Hinc vlterius concludo; Rex tuus non alio titulo arrogat sibi Primatum Ecclesiæ, nisi quia Rex est temporalis & Vicarius DEI: At iam ostendi ex tua doctrina, non esse Regem tem-

temporalem, nec Vicarium Dei: Ergo non poteſt titulo Regis temporalis, arrogare ſibi Primatum Eccleſiæ. Hic tu ſuccurre illi, ſi potes.

V. ARGVMENTVM.

18. QVintum argumentum ſumi poteſt, ex illis verbis tuis, pag. 39. *Aliud eſt priuare Regem bonis Eccleſiæ communibus, quod facit ſententia, & Poteſt forte Pontifex: aliud priuare bono proprio id eſt, regno ſuo, quod non facit ſententia nec poteſt Pontifex. Priuabit cenſura Pontificis ſocietate fidelium, quâ fideles ſunt: bonum enim illud ſpirituale, & ab Eccleſia: Non priuabit obedientiâ ſubditorum, quâ ſubditi ſunt: bonum enim ciuile hoc, nec ab Eccleſia.*

19. Hic diſtinguis duplicia bona, quæ Regi conueniunt. Alia vocas Spiritalia, quæ ab Eccleſia ſunt; alia ciuilia, quæ ab Eccleſia non ſunt. Addis, hæc eſſe propria Regis quibus, per Cenſuram priuari non poteſt;

illa, communia Ecclesiæ, quibus priuari potest. Nunc quæro, an primatus Ecclesiæ, quem Rex vsurpat, pertineat ad communia bona Ecclesiæ; an potius ad ꝓpria ciuilia? Alterutrū fateri oportet, si distinctio tua proba & sufficiens est. Si pertinet ad bona communia Ecclesiæ, sequitur, quemuis fidelem, qui in Ecclesia est, non minus esse Primatem Ecclesiæ, quam Regem. Nam bona, quæ omnibus Christianis in Ecclesia existentibus communia sunt, non magis ab vno, quàm ab alio vsurpari debent. Si autem pertinet ad bona ciuilia, sequitur, Regem, per censuram Ecclesiasticam non priuari Primatu Ecclesiæ; ac proinde, postquam excommunicatus est, & extra Ecclesiam, more Ethnicorum, constitutus, adhuc manere Primatem Ecclesiæ. Quo nihil absurdius.

20. Simile argumentum sumitur ex verbis tuis sequentibus, quæ sic habent, pag. 40. *Rex quiuis, cùm de Ethnico Christianus fit, non perdit terrenum Ius, sed acquirit Ius nouum, puta, in bonis Ecclesiæ spiritualibus. Itidem, cum de Christiano fit sicut Ethnicus, vigore sententiæ amittit nouum Ius, quod acquisierat in bonis Ecclesiæ spiritualibus: sed retinet*

tamen

tamen terrenum Ius, antiquum Ius in temporalibus, quod fuerat illi proprium, priusquam Christianus fieret.

21. Hic etiam distinguis duplex Ius Regis. Alterum antiquum & terrenum, quod Rex habet antequam est Christianus. Alterum nouum & spiritale, quod acquirit, quando fit Christianus. Nunc similiter quæro, an Primatus Ecclesiæ, quem Rex tuus vsurpat, pertineat ad Ius antiquum & terrenum, an potius ad nouum & Spiritale? Si ad antiquum & terrenum, sequitur, Reges Ethnicos, antequam Christiani fiunt, habere Primatum Ecclesiæ, quod est absurdum. Si ad nouum & Spiritale, sequitur, Reges, quando per baptismum fiunt Christiani, seu membra Ecclesiæ, plus accipere in baptismo, quàm alios homines, quod tu alibi negas. Contendis enim, omnes mortales, cuiuscunque sortis aut dignitatis sint, pares esse in ijs, quæ per baptismum acquiruntur.

ARGVMENTVM SAcellani Pro Primatu Regis.

24 OStendi hactenus, ex tua doctrina sumi posse firma argumenta ad euertendum Primatum Regis. Nunc videamus, an æquè valida sint, quibus eundem Primatum astruere conatus es. Omittam ea, quæ tibi cum Rege communia sunt, & alibi à me refutata. Vnum, quod tibi peculiare est, excutiam. Hoc autem proponis, pag. 157. his verbis; *Dixit olim Iosuæ populus, in omnibus pariturum se ei, sicut & Mosi paruerunt: paruerunt autem & Mosi in Ecclesiasticis. Non intercessit tum Pontifex Eleazarus, ne in omnibus, sed temporalibus. Quod si quicquam interesse putet, quod Iosue verus DEI cultor fuit: ne in Orthodoxis solis locum habere videatur; Rex Babel certè, hæretico par, nempe idololatra; cui tamen Propheta non modo non dissuasit populo, sed author etiam fuit sub-*

submittendi colla sub iugo eius, eiq; seruiendi. Idem Pharaoni factum, cuius absq; veniâ, nec pedem mouere voluerunt de AEgypto, vt DEO sacrificarent. Idem Cyro, cuius itidem absque venia, nec excedere Chaldæa, vt templum ædificarent.

25. Vis argumenti est hæc; non soli Orthodoxi Reges in veteri Testamento, sed etiam gentiles & idololatræ, habuerunt Primatum Ecclesiæ Ergo idem dicendum est de regibus Noui Testamenti. Priorem partem antecedentis probas exemplo Iosuæ, cui populus Iudæorum dixit (Iosue 1. 17.) *Sicut obediuimus in cunctis Mosi, ita obediemus & tibi.* At Mosi obediuerunt, non solùm in temporalibus, sed etiam in Ecclesiasticis: Ergo & Iosuæ. Posteriorem probas exemplo trium Regum gentilium, Nabuchdonosoris in Babylonia, Pharaonis in Aegypto, & Cyri in Chaldæa, quibus etiam in Ecclesiasticis subiecti erant Iudæi, quia sine illorum venia non audebant, aut sacrificium offerre, aut templum ædificare.

26. Vt videas, quàm parum momenti sit in hoc tuo argumento, singulas eius partes breuiter examinabo. Ac primo, dicam

eam aliquid de Mose. 2. de Iosue, qui illi successit. 3. de Regibus gentilibus, quos citasti. De Mose certum est, fuisse non modo Principem sæcularem, sed etiam ecclesiasticum: aut, si omnia dicenda sunt, quadruplicem personam sustinuisse. Primam, Principis sæcularis. Alteram, Legislatoris. Tertiam, summi sacerdotis seu Pontificis. Quartam, Prophetæ. Hoc testatur Philo lib. 3. de Vita Mosis, in fine, cum ait; *Hac est vita, hic exitus Mosis Regis, Legislatoris, Pontificis, Propheta.* Et apertè conuincitur ex scripturis. Quod enim fuerit Princeps seu Iudex sæcularis, patet ex illo Exodi 18. 13. *Altera die sedit Moses, vt iudicaret populum, qui assistebat Mosi à mane vsque ad vesperam.* Vnde Augustinus quęst. 68. in Exodum; *Sedebat*, inquit, *iudiciaria potestate solus, populo vniuerso stante.* Quod fuerit Legislator, patet manifestè, tum ex aliis locis, tum ex illo, Ioann. 1. 17. *Lex per Mosen data est.* Quod fuerit Pontifex, seu summus sacerdos, partim colligitur ex illo, psal. 98. 6. *Moses & Aaron in sacerdotibus eius*; partim ex officio Sacerdotali, quod exercuit. Nam (vt habetur Leuit. 8.) consecrauit Aaronem in sacerdotem, sancti-

fica-

ſulet Dominum. Ad verbum eius egredietur & ingredietur ipſe, & omnes filij Iſrael cum eo, & cætera multitudo. In quibus verbis tria notanda ſunt, quæ ad rem noſtram faciunt. Primum, quod Ioſue ſit deſignatus ſucceſſor Moſis. Alterum, quod Moſes dederit illi *partem gloriæ ſuæ*, id eſt, quod non dederit illi totam poteſtatem quam habebat, tàm ſæcularem, quâm Eccleſiaſticam, ſed tantum ſæcularem. Tertium, quod voluerit illum ſubeſſe Eleazaro Sacerdoti, & ad eius imperia omnia facere. Hoc enim ſignificant illa verba; *Pro hoc* (Ioſue) *ſi quid agendum erit, Eleazar Sacerdos conſulet Dominum. Ad verbum eius* id eſt. Eleazari, *egredietur & ingredietur Ioſue.*

28. Hinc facilè intelliges, quâm alieno ſenſu à te citatum ſit illud; *Sicut in iſtis obediuimus Moſi, ita obediemus & tibi.* Tu enim ſic accipis, quaſi populus Iudæorum debuerit in omnibus, tàm Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus obedire Ioſuæ, ſicut obediuerat Moſi. Sed erras. Primo, quia in Eccleſiaſticis debebāt obedire Eleazaro ſacerdoti. Secundo quia illa verba, *Sicut*

obedi-

obediuimus Mosi, non sunt prolata à toto populo, sed tantum à Rubenitis, Gaditis, & dimidia tribu Manasse. Nec illi voluerunt dicere, quod vellent obedire Iosuæ in omnibus simpliciter, in quibus Mosi obediuerant (tametsi sæpè huic ob murmurarint, & non obedierint) sed in iis tantum, quæ à Mose circa illos constituta erant; nimirum, vt relictis vxoribus, filiis, ac iumentis in eo loco, in quo tunc erant, ipsi armati cum reliquis tribubus transirent Iordanem, & pugnarent contra hostes, donec iis debellatis, reliquæ tribus haberent quietam ibi possessionem. Hoc patet ex contextu, qui sic habet; *Rubenitis quoque & Gaditis, & dimidiæ tribui Manasse ait: Mementote sermonis, quem præcepit vobis Moses famulus domini dicens: Dominus DEVS vester dedit vobis requiem, & omnem Terram. Vxores vestræ & filij, ac iumenta manebunt in terra, quam tradidit vobis Moses trans Iordanem. Vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes for es manu, & pugnate pro eis, donec det dominus requiem fratribus vestris, sicut & vobis dedit, & possideant ipsi quoque Terram, quam dominus DEVS vester daturus est eis: & sic reuertemini in terram possessionis*

sessionis vestræ, & habitabitis in ea, quam vobis dedit Moses famulus Domini trans Iordanem contra Solis ortum. Vnde, quod immediatè sequitur(*Omnia, quæ præcepisti nobis, faciemus, & quocunque miseris, ibimus: sicut obediuimus in cunctis Mosi, ita obediemus & tibi.*) refertur ad illa, quæ præcesserunt. At in iis, quæ præcesserunt, nulla fit mentio rerum Ecclesiasticarum; sed tantum belli suscipiendi contra hostes; qui terram inhabitabant.

29. Igitur ex hac parte, vt vides, corruit tuum argumentum, & ex falso principio procedit. Ex altera parte, quâ agitur de Regibus gentilibus & idololatris, non video, quam vim habeat. Nam tres illi Reges, quos citasti, vel ex tua sententia, fuerunt Primates Ecclesiæ DEI, vel non fuerunt. Non dicès fuisse; quia non semel contrarium asseris in *Tortura* tua. Et meritò; quia qui extra Ecclesiam DEI sunt, non possunt esse in eâ Principes & gubernatores. Si ergo non fuerunt Primates Ecclesiæ, sicut reuera non fuerunt; quomodo illorum exemplo probare vis, Regem Angliæ esse primatem Ecclesiæ? Hoc solum video te posse efficere, quod

ſicut Iudæi non audebant egredi ex Ægypto, vt Deo ſacrificarent, ſine venia Pharaonis, qui illos ſuo iugo crudeliter ſubiecerat; ſic etiam Catholici, qui in Anglia ſunt, non auſint egredi ad loca Catholica, vt ibi Euchariſtiam Catholico ritu ſuſcipiant, niſi impetrata venia à Iacobo Rege, qui id ſine ſua voluntate non vult fieri, ſub pœna carceris aut capitis. Et ſic deinceps. Sed quid hoc ad Primatum Eccleſiæ? Potius ad tyrannidem, vel impietatem ſpectare dixerim.

EPILOGVS.

HAbes breuiter, quid mihi viſum ſit de tuo libro, quem pro Rege ſcripſiſti. Habes, inquam, hæc tria puncta. Primò, quod ſæpè, non tam argumentis, quàm conuitiis rem geſſeris. Secundò, quod omnia Paradoxis ac falſis opiniobus fœdaueris. Tertio, quod Primatū Regis, quem aſtruere voluiſti, euerteris potius, quam firmaueris. Et hæc omnia ex ſtudio adulandi Regi, orta ſunt. Igitur, ſi hoc ſtudium repreſſeris, & ſolam rei veritatem ſpectaueris; facillimum erit, priora vitia emendare. Quod vt facias, omnino

tibi author sim. Facies autem, si DEVM, qui prima veritas est, præ oculis habebis.

APPENDIX.

De comparatione Regis & Pontificis.

TV quidem in tuo libro, sic componis Regem & Pontificem inter se, vt apertè huius authoritatem deprimas; illius, supra quàm par est, extollas. Igitur, quid ante te senserint alii, paucis tibi ob oculos proponam; vt integrum tibi sit, vel mutatatâ sententiâ, in eorum arbitrio acquiescere; vel retenta, in errore peruicaciter persistere. Sic ergo alij ante te.

Num. 27. 21. *Pro Iosue, si quid agendum erit, Eleazar Sacerdos consulet Dominum. Ad verbum illius* (Eleazari) *egredietur & ingredietur ipse, & omnes filij Israel cum eo, & cætera multitudo.* Igitur Princeps sæcularis iubetur ad arbitrium Sacerdotis sua facere.

Deuter. 17. 12. *Qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, morietur homo ille, & auferes malum de Israël.*

1. Reg. 22. 17. *Ait Rex Saul emissariis, qui*

circumstabant eum : Conuertimini, & interficite Sacerdotes Domini. Noluerunt autem serui Regis extendere manus suas in Sacerdotes Domini. Pluris faciebant autoritatem Sacerdotum, quàm mandatum sui Regis.

4. Reg. 11. 9. *Fecerunt Centuriones iuxta omnia, quæ præceperat eis Ioida Sacerdos : & assumentes singuli viros suos, venerunt ad Ioidam Sacerdotem. Produxitq́, filium Regis, & posuit super eum diadema & testimonium. Et præcepit Centurionibus ; Educite Athaliam* (Reginam) *extra septa templi, & quicunque eam secutus fuerit, feriatur gladio.*

2. Paralip. 19. 11. *Amarias Sacerdos & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit : porro Zabadias, qui est Dux in domo Iuda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent.*

2. Paralip. 26. 16. *Cum roboratus esset* Ozias Rex, *eleuatum est cor eius in interitum suum; ingressusq́, templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis. Statimque ingressus post eum Azarias Sacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini, restiterunt Regi, atque dixerunt : Non est tui officii Ozia, vt adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum. Egredere de sanctuario : ne contempseris : quia*

non

non reputabitur tibi in gloriam. Iratusq́ Ozias, minabatur Sacerdotibus. Statimque orta est lepra in fronte eius coram Sacerdotibus: Et festinato expulerunt eum.

Ioan. 21. 32. *Pasce oues meas.* Matth. 16. 19. *Tibi dabo claues regni cælorum.* Act. 20. 28. *Spiritus sanctus posuit Episcopos*, non Reges sæculares, *regere Ecclesiam Dei.* 1. Corinth. 4. 1. *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* 2. Corint. 5. 20. *Pro Christo legatione fungimur.*

Gregorius Nazianzenus ad Imperatores Constantinopolitanos, apud Gratianum dist. 10. can. 7. *Libenter accipitis, quod lex Christi Sacerdotali vos subiicit potestati. Dedit enim & nobis potestatem: dedit & principatum multo perfectiorem principatibus vestris.*

Gregorius Papa ad Hermannum, Episcopum Metensem, dist. 96. can. 9. *Quis dubitet Sacerdotes Christi, Regum & Principum Patres & Magistros censeri?*

Ioan. Papa, dist. 96. can. 11. *Si Imperator Catholicus est: filius est, non Præsul Ecclesiæ. Quod ad religionem competit, discere ei competit, non docere.* Et infra; *Imperatores* & Reges *Christiani subdere debent executiones suas Ecclesiasticis Præsulibus, non præferre.*